

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte torsdag den 1. mars 1962 kl. 9.30.

Møtet ble ledet av formannen, F i n n M o e .

Til stede var: Bondevik, Kjøs, Langhelle, Langlo, Finn Moe, Jakob Pettersen, Reinsnes, Røiseland, Rakel Seweriin, Ingvaldsen, Hambro (for Bergesen), Dahl, Hareide, Hegna, Johs. Olsen og Treholt.

Formannen: Som det står i innkallelsen, er møtet sammenkalt for å behandle spørsmålet om ordførere for saken om Fellesmarkedet. Vi drøftet dette i Arbeidsutvalget i går, og vi ble der enige om en slags disposisjon for innstillingen i det hele tatt, som jeg skal gjengi.

Vi tenkte å begynne med en ganske kort innledning som gir en viss historikk og en viss beskrivelse av Roma-avtalen og Fellesskapet. Det må jo naturlig gjøres meget kort. I det hele tatt må hele utgangspunktet for innstillingen være at her tar vi stilling, det er ikke nødvendig å gjenta alt det stoffet som foreligger i Regjeringens meldinger og i andre dokumenter.

Så er innstillingen, etter denne innledning, på en måte delt opp i tre avsnitt hvor vi vil analysere de forskjellige alternativer som frembyr seg: det ene å stå utenfor, det andre assosiert status og det tredje forhandlinger på grunnlag av medlemskap. Hver av disse analysene har vi da delt inn i ett avsnitt hvor man ser saken under en økonomisk synsvinkel, og et annet hvor man ser saken mer på politisk bakgrunn, altså ut fra de politiske momenter som kommer inn.

Jeg skal gjengi hva vi har satt opp angående det siste alternativet, forhandlinger på grunnlag av medlemskap: Økonomiske og politiske momenter, analyse av antatte økonomiske konsekvenser for de enkelte sektorer, sosialpolitikk, transport, kapitalbevegelse, arbeidsmarked etc. Og i det andre kapitlet kommer da den politiske målsetting, konstitusjonelle problemer og hele dette som her er kalt ”Bonn-erklæringens perspektiver”, dvs. tanken på det politiske samarbeid eller ”den politiske union”, som det jo kalles i Fellesmarkedets egen sjargong.

Til dette føyer vi da et femte kapittel, om Fellesskapet og tredje land. Det inndeler vi i tre underavsnitt: A) USA og Canada, B) Utviklingslandene og C) Andre land.

Og endelig kommer vi til et sjette – siste – kapittel som omhandler behovet for særordninger og det norske forhandlingsopplegg i den utstrekning som dette kan offentliggjøres, spesielt da med henblikk på jordbruk, fiskeri, etableringsrett og kapitalspørsmål. I den forbindelse vil jeg peke på at det er meningen at før innstillingen avgis, skal de interesserte statsråder, da i første rekke utenriksministeren og handelsministeren, komme hit og redegjøre for Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite om forhandlingsopplegget, slik at medlemmene vil være orientert om det før debatten finner sted.

Jeg kan ta spørsmålet om ordførere med det samme. Vi ble enige om at hr. Erling Petersen skulle ta den økonomiske del av disse alternativer, og at jeg skulle ta

den politiske. For kapitlet om Fellesskapet og tredje land hadde vi tenkt på hr. Langlo, men han har bedt seg fritatt fordi han ikke er helt frisk, og jeg vil da foreslå at hr. Jakob Pettersen tar det kapitlet. Som ordfører for det siste kapitlet, om behovet for særordninger og det norske forhandlingsopplegget, vil vi foreslå hr. Røiseland.

Vel, det er det jeg har å forelegge.

Hegna: Jeg har ikke noe å bemerke til forslaget på ordførere. Men det vil vel gå litt utover rammen for dette møte om vi også skal ta standpunkt til den disposisjon som formannen la fram. Jeg vil ta forbehold om å se på det når man har noe av teksten til disse forskjellige kapitler. Det kan godt hende at det da vil komme til å være mer hensiktsmessig å legge det opp på en noe annen måte. Jeg går ut fra at det vi skal gjøre her i dag, er å velge ordførere først og fremst.

Formannen: Det har selvsagt ikke vært meningen å binde denne komite til noen bestemt disposisjon. Vi er selv klar over at disposisjonen kan komme til å endre seg under marsjen, at vi vil oppdage ting som ikke er tatt med eller endringer som må foretas. Det er helt klart. Men det var vesentlig for å gi en bakgrunn for at vi velger disse ordførerne, og ikke bare foreslå fire ordførere.

Ingvaldsen: Jeg vet ikke om jeg forsto det riktig, men så vidt jeg forsto, vil det etter innledningen bli analyser av de tre alternativer, bygget på økonomiske og politiske betraktninger. Men skal det ikke være én ordfører for de tre analysene?

Formannen: Det drøftet vi også, og vi lot det problemet ligge om man skulle ha én ordfører, en hovedordfører eller hva man vil kalle det. Men vi ble i all fall stående ved at foreløpig er stoffet så stort og så omfattende at det er for meget for én mann, i særdeleshet hvis man skal kunne arbeide noenlunde raskt med denne saken, slik at vi fordelte det på fire. Og når vi har gjort det på denne måten at vi har latt én ta den økonomiske side av alle disse tre alternativer og én ta den politiske side av alternativene, er det nettopp for at det skal bli en viss sammenheng i argumentasjonen på de forskjellige punkter.

Ingvaldsen: Har man da tenkt å lage innstillingen slik at man får en økonomisk vurdering for seg og en politisk vurdering for seg og så en konklusjon?

Formannen: Nei. Vi tar altså alternativet å stå utenfor og ser på hva det vil innebære i økonomisk henseende og i politisk henseende, og så er vi ferdige med det alternativet. Så tar vi assosiert status økonomisk og politisk og det samme da med medlemskap, og kommer så frem til en konklusjon.

Langhelle: Vi snakket jo litt om dette i går i Arbeidsutvalget, og det er klart at å lage vanntette skott mellom økonomi og politikk, det lar seg ikke gjøre. Det er vi for så vidt selv fullt klar over i utvalget. Og når det gjelder vurderingene av de tre alternativer, så må jo de – for å bruke slagordet – i høy grad integreres, for man kan

ikke trekke noe knivskarpt skille mellom økonomi og politikk. I det hele tatt, likegyldig hvordan man tenker seg dette samarbeidet – om man f.eks. tenker seg en tollunion – så er det klart at det er en politisk beslutning i seg selv.

Ingvaldsen: Det er derfor jeg reagerer nettopp mot dette.

Langhelle: Men det vi da i første rekke tenkte på med politikk, ble av formannen formet slik at det gjaldt de konstitusjonelle problemer blant annet, det er jo rent politiske vurderinger.

Formannen: Eller institusjonene, altså Rådet og Kommisjonen.

Langhelle: Men som sagt, jeg tror ikke vi kan ta dette med økonomi og politikk så knivskarpt. Det lar seg i det hele tatt ikke gjøre. Synspunktene der må nok integreres av utvalget.

Hegna: Jeg vil ikke knytte noen særlige bemerkninger til det som er uttalt til slutt. Jeg tror at hvis man tenker nærmere over det, så kan man nok komme opp i problemer av den art som både hr. Ingvaldsen og hr. Langhelle har nevnt. Men jeg tror ikke man kan løse dem her, så jeg synes man skal nøye seg med å velge disse ordførerne etter den redegjørelse som formannen nå har gitt. Og så kan vi se hva disse karene da kan komme tilbake til oss med. Jeg tror ikke det er noen annen måte å gjøre det på.

Formannen: Vi må også ta i betraktning at vi ganske sikkert må regne med dissenser som også vil komme til.

Er det flere bemerkninger? – Da kan vi anse disse fire ordførere som valgt. Komiteen vil bli sammenkalt når der foreligger noe.

Møtet hevet kl. 9. 50.